Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23

Paratowyd gan: Gwasanaeth Trawsnewid

Dyddiad cyhoeddi: Rhagfyr 2023

This document is available in English / Mae’r ddogfen hon ar gael yn Saesneg

Cynnwys

Sgôp y Cyfrifoldeb 3
Y Fframwaith Llywodraethu 3
Adolygu Effeithiolrwydd 4
Adolygiad Blynyddol o Effeithiolrwydd Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor 5
Casgliad yr Asesiad 5
Datganiadau'r Swyddogion Statudol 6
Côd Rheolaeth Ariannol CIPFA (2019) 12
Materion Llywodraethu Sylweddol 13
Materion Llywodraethiant a nodwyd 8
Cynnydd mewn perthynas â'r Materion Llywodraethiant a Nodwyd Llynedd 8
Materion Llywodraethiant a Nodwyd yn 2022/23 9
Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol 11

Sgôp y Cyfrifoldeb

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei weithredu'n unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrif amdano'n briodol, a sut mae'n cael ei ddefnyddio.

Hefyd mae dyletswydd ar y Cyngor dan y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i wneud trefniadau i sicrhau bod gwelliant parhaus o ran y modd y mae'n gweithredu ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Cyngor hefyd yn gyfrifol am roi yn eu lle drefniadau priodol ar gyfer llywodraethu ei faterion, gan hwyluso gweithrediad effeithiol ei swyddogaethau, ac mae hynny'n cynnwys trefniadau i reoli risg, a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Cymeradwyodd a mabwysiadodd y Cyngor cod llywodraethu corfforaethol lleol diwygiedig ym mis Mawrth 2022, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE 'Delivering Good Governance in Local Government'.

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut mae'r Cyngor wedi cydymffurfio a'r cod ac yn ateb gofynion ymarfer priodol anstatudol sy'n annog cyhoeddi Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Hefyd, mae'n diwallu gofynion rheoliad 5 Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reolaeth fewnol.

Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd, sy'n rhoi cyfeiriad i ac sy'n rheoli'r awdurdod a'i weithgareddau, a thrwy'r rheiny mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â'r gymuned ac yn ei harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro pa mor dda y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost-effeithiol.

Mae'r system o reolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith honno, ac wedi'i llunio i reoli risg hyd at lefel resymol. Does dim modd iddi gael gwared â phob risg o fethu cyflawni polisïau, nodau ac amcanion a dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, y gellir ei rhoi o ran effeithiolrwydd. Dilynwch y linc yma am ragor o wybodaeth am y pwyllgorau.

Yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2023 penderfynodd Cyngor Sir Ynys Môn newid y Cyfansoddiad er mwyn caniatáu i fwy nag un aelod rannu'r swydd arweinydd, dirprwy arweinydd ac aelod portffolio ar y Pwyllgor Gwaith. Yn dilyn y penderfyniad hwn fe newidiodd y Pwyllgor Gwaith ei strwythur ac mae'r wybodaeth ddiweddaraf ar gael yma.

Cafodd Marc Berw Hughes ei benodi'n Gyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc ym mis Medi 2022. Cafodd Dyfan Sion hefyd ei benodi i'r swydd statudol Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ym mis Ionawr 2023. Dilynwch y ddolen hon am ragor o wybodaeth am y Tîm Arweinyddiaeth a'r Tîm Rheoli Corfforaethol.

Adolygu Effeithiolrwydd

Mae gan Gyngor Sir Ynys Môn gyfrifoldeb am gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithlonrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y drefn rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithlonrwydd wedi ei siapio gan waith rheolwyr o fewn yr awdurdod sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan archwilwyr allanol ac asiantaethau arolygu ac archwilio eraill.

Mae effeithlonrwydd y fframwaith llywodraethu wedi ei werthuso trwy gyfuniad o:-

- canlyniadau adolygiadau a monitro cyson yn ystod y flwyddyn gan swyddogion a phwyllgorau;
- adolygiad o ddogfennau perthnasol a baratowyd yn ystod y flwyddyn neu yn ymwneud â'r flwyddyn;
- adolygiad o gynnydd yn erbyn Cynllun y Cyngor;
- adolygu adborth gan Estyn ac AGC a'r panelau sgriwtini cysylltiedig ar y gwaith gwella sy'n gysylltiedig ag Addysg a'r Gwasanaethau Cymdeithasol;
- cyfres o gyfweliadau gyda swyddogion allweddol;
- trafodaeth a derbyn sylwadau gan grwpiau o swyddogion ac aelodau gan gynnwys yr Tîm Arweinyddiaeth a'r Pwyllgor Gwaith.

Yn ogystal, mae adolygiadau a monitro rheolaidd yn cynnwys:-

- gweithgarwch rheoli risg ffurfiol, gan gynnwys ystyriaeth benodol i'r risgiau hynny sy'n gysylltiedig â phrosesau llywodraethu;
- archwilio mewnol, y mae eu gwaith yn cynnwys archwilio'r risgiau uchaf a nodwyd yn y Gofrestr Risg Strategol, gan gynnwys rheoli risg, a hynny'n unol â'r strategaeth archwilio mewnol flynyddol ac yn cynnwys gwaith 'dilyn-i-fyny' i sicrhau fod uwch swyddogion yn gweithredu'r argymhellion sydd wedi eu cytuno;
- gwaith Pwyllgorau Sgriwtini a phwyllgorau eraill y Cyngor gan gynnwys ei bwyllgorau Safonau a Llywodraethu ac Archwilio;
- barn ac argymhellion archwilwyr allanol y Cyngor ynghyd ag asiantaethau adolygu ac arolygwyr eraill;
- monitro cyson gan aelodau ac uwch-reolwyr o welliant a pherfformiad yn erbyn Cynllun y Cyngor a'r cynlluniau a'r strategaethau cefnogol.

Adolygiad Blynyddol o Effeithiolrwydd Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor

Casgliad yr Asesiad

Mae'r tabl isod yn darparu casgliad yr asesiad ar gyfer 2022/23

Egwyddorion Craidd y Fframwaith	Casgliad yr asesiad
Egwyddor A: Ymddwyn yn ddidwyll, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol a pharchu'r rheol gyfreithiol	Mae gan y Cyngor Sir brosesau gwneud penderfyniadau clir a thryloyw sy'n ymgorffori gwerthoedd moesegol cryf ac sy'n gyfreithlon. Mae'r codau ymddygiad yn nodi'r disgwyliadau ar gyfer ymddwyn yn onest.
Egwyddor B: Sicrhau natur agored ac ymgysylltiad cynhwysfawr â rhanddeiliaid	Mae'r Cyngor yn bodoli i wasanaethu ei drigolion ac mae'n ddibynnol ar amrywiaeth eang o randdeiliaid i weithio'n effeithiol mewn partneriaeth. Mae mecanweithiau ymgysylltu ac ymgynghori ar waith.
Egwyddor C: Diffinio canlyniadau yn nhermau manteision economaidd cynaliadwy, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol	Mae'r Cyngor Sir yn gweithio gyda chymunedau i gynllunio canlyniadau. Wrth bennu polisïau a strategaethau, mae'r Cyngor Sir yn edrych ar ganlyniadau yn y tymor hir, gan ystyried manteision economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol cynaliadwy.
Egwyddor D: Pennu'r ymyriadau sy'n angenrheidiol i sicrhau ein bod yn cyflawni'r canlyniadau a fwriedir hyd eithaf ein gallu	Mae'r Cyngor Sir yn gwneud penderfyniadau ar ymyriadau yn seiliedig ar ei weledigaeth glir ar gyfer gwasanaethau, gan ymgysylltu â chymunedau, rheoleiddwyr ac arbenigedd ymarferol swyddogion gwasanaeth proffesiynol. Mae'r cyfuniad hwn yn arwain at optimeiddio cyflawniad y deilliannau a fwriedir
Egwyddor E: Datblygu capasiti'r endid, ynghyd â gallu ei arweinyddion a'r unigolion ynddo	Mae'r Cyngor Sir â'r strwythurau a'r arweinyddiaeth briodol yn ei lle a phobl a chanddynt y sgiliau a'r cymwysterau cywir i sicrhau ei fod yn gweithredu'n effeithlon ac yn effeithlon er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddeisyfir. Bod polisïau a strategaethau clir yn eu lle i brofi bod ganddo'r capasiti i gyflawni'r hyn sy'n ofynnol ohono ynghyd â'r capasiti gweithredol.
Egwyddor F: Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref	Mae gan y Cyngor system rheoli perfformiad effeithiol sy'n hwyluso cyflawniad effeithiol ac effeithlon ei wasanaethu. Mae rheoli risg a rheolaethau mewnol yn rhannau hanfodol a phwysig o'r system rheoli perfformiad ac maent wedi eu datblygu ymhellach yn ystod y flwyddyn. Maent yn angenrheidiol ar gyfer cyflawni'r canlyniadau sydd yng Nghynllun y Cyngor. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio gyda Côd Rheolaeth Ariannol CIPFA.
Egwyddor G: Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio	Mae Aelodau Etholedig y Cyngor a'r Uwch Reolwyr yn atebol am wneud penderfyniadau a darparu gwasanaethau sy'n cael eu cefnogi gan archwiliadau mewnol ac allanol. Mae gweithgareddau'n cael eu hymgymryd â nhw mewn dulliau tryloyw a chlir y gall cydranddeiliaid eu deall ac ymateb iddynt. Ni nodwyd unrhyw faterion llywodraethiant sylweddol yn ystod y flwyddyn.

Datganiadau'r Swyddogion Statudol

Head of Paid Service Dylan Williams **Prif Weithredwr**	"Fel Prif Weithredwr Cyngor Sir Ynys Môn, rydw i'n ymfalchïo yn y ffaith ein bod ni'n sicrhau bod gennym drefniadau llywodraethu effeithiol ar waith er mwyn cynnal tryloywder, atebolrwydd a darparu gwasanaeth cyhoeddus o'r radd flaenaf. Mae fy rôl yn cynnwys darparu arweiniad a chyfarwyddyd strategol i'r sefydliad, gan weithio'n agos â'r aelodau etholedig, swyddogion a phartneriaid. Rwyf yn fodlon bod gennym drefniadau llywodraethu cadarn a chynhwysfawr, gan eu bod wedi cael eu datblygu a'u mireinio dros gyfnod o amser i gwrdd ag anghenion y sefydliad, y gymuned a'n rhanddeiliaid wrth iddynt esblygu. Trwy ymgysylltu'n rheolaidd â phob math o randdeiliaid mewnol ac allanol, rydym wedi meithrin diwylliant o rannu gwybodaeth, cyfathrebu a chydweithio agored, sy'n cryfhau'n harferion llywodraethu. Rydym yn mynd ati'n weithgar i fonitro a chymryd camau priodol i ddatrys materion sy'n codi, gan sicrhau bod ein trefniadau llywodraethu'n parhau i fod yn effeithiol ac yn ymateb i unrhyw newidiadau. Rwyf yn ffyddiog bod ein fframwaith lywodraethu'n hyrwyddo penderfyniadau cadarn, ymddygiad moesegol, a darparu gwasanaethau effeithiol, er mwyn ein galluogi i gyflawni ein cyfrifoldebau i drigolion Ynys Môn."
Swyddog Adran 151 Marc Jones **Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)**	"Fel Swyddog Adran 151 Cyngor Sir Ynys Môn, mae gennyf gyfrifoldeb hollbwysig dros sicrhau bod cyllid cyhoeddus yn cael ei reoli a'i ddefnyddio'n briodol. Rydw i'n fodlon bod y trefniadau llywodraethu sydd ar waith yn darparu fframwaith cadarn ar gyfer rheolaeth ac atebolrwydd ariannol. Trwy gynllunio ariannol diwyd, rheolaeth gyllidebol, a rheolaeth risg effeithiol, rydym yn ymdrechu i sicrhau cynaliadwyedd ariannol y cyngor. Mae ein trefniadau wedi'u tanategu gan bolisïau a gweithdrefnau ariannol a dulliau rheoli mewnol cadarn sy'n cael eu hadolygu a'u diweddaru'n rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn cyd-fynd ag arferion gorau a gofynion statudol. Mae adroddiadau a gwaith craffu ariannol gan archwilwyr mewnol ac allanol yn rhoi sicrwydd annibynnol, ac rydym yn mynd i'r afael ag unrhyw feysydd gwella a nodir ar unwaith. Rwyf yn ffyddiog bod ein trefniadau llywodraethu yn cefnogi dulliau rheoli ariannol darbodus, diogelu adnoddau'r cyngor a'n galluogi i ddarparu gwasanaethau o ansawdd i'r gymuned."

Swyddog Monitro Lynn Ball **Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)**	“Fel Swyddog Monitro Cyngor Sir Ynys Môn, mae fy rôl yn golygu sicrhau bod aelodau etholedig a swyddogion yn glynu wrth y safonau ymddygiad uchaf yn gwbl unol â’r gyfraith. Rwyf wedi ymrwymo i gynnal uniondeb ein proses lywodraethu a meithrin diwylliant o ymddygiad moesegol o fewn y sefydliad. Rwyf yn fodlon bod trefniadau llywodraethu ar waith i feithrin diwylliant o uniondeb, tryloywder ac atebolrwydd. Trwy weithio’n agos ag aelodau etholedig, swyddogion a phartneriaid, rydym wedi sefydlu polisïau a gweithdrefnau clir i sicrhau cydymffurfiaeth â’r gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol. Rwyf yn ffyddiog bod ein hymrwymiad i lywodraethiant dda yn ein galluogi i gynnal ymddiriedaeth y cyhoedd ym mhroses benderfyniadau’r cyngor.

Materion Llywodraethiant a nodwyd

Cynnydd mewn perthynas â'r Materion Llywodraethiant a Nodwyd Llynedd

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r materion llywodraethiant a nodwyd llynedd ac yn cynnwys diweddariad ar gynnydd:

Camau gweithredu a nodwyd i fynd i'r afael â gwendidau	Swyddog / Gwasanaeth / Bwrdd Arweiniol	Diweddariad ar gynnydd
1. Datblygu a chyflawni cynllun gweithredu recriwtio a chadw	Pennaeth Proffesiwn AD a Thrawsnewid	Mae strategaeth recriwtio a chadw wedi'i datblygu ar gyfer y Cyngor a'i weithredu. Mae'r strategaeth yn canolbwyntio ar recriwtio'n effeithiol, profiad y cwsmer, a delwedd a phroffil y Cyngor. Mae cadw staff yn parhau i fod yn flaenoriaeth. 8% oedd y gyfradd trosiant staff yn 2022/23 sef y gyfradd isaf ers nifer o flynyddoedd.
2. Bod y Cyngor y datblygu a mabwysiadu strategaeth gyfalaf sy'n cyd-fynd â Chynllun Newydd y Cyngor (2023-28)	Prif Weithredwr	Mabwysiadwyd Cynllun newydd y Cyngor ym mis Mawrth 2023 ac felly nid oedd yn bosib i'r strategaeth gyfalaf ar gyfer 2022/23 fod yn gydnaws ag o. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gyflawni yn ystod 2022/23.
3. Gweithredu materion yn ymwneud â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn briodol	Swyddog Monitro	Daeth Archwilio Cymru i'r casgliad ym mis Tachwedd 2022 bod "y Cyngor yn gwneud cynnydd da wrth ddatblygu ei drefniadau i fodloni gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Mae gwaith pellach i'w wneud gan gynnwys: • cadarnhau a gweithredu ei gynlluniau ar gyfer cwblhau asesiad perfformiad y panel allanol • cwblhau'r broses o baratoi a mabwysiadu Strategaeth Cyfranogi • diwygio ei Gynllun Deisebau • darparu hyfforddiant ac arweiniad i swyddogion ar Bŵer Cymhwysedd Cyffredinol • ar lefel rhanbarthol Gogledd Cymru, cadarnhau'r trefniadau craffu, pwerau benthyg a statws TAW y Cyd-bwyllgor Corfforedig."

4. Adolygu'r Gwaith a gyflawnwyd gan y Cyngor mewn ymateb i'r pandemig Covid-19	Rheolwr Gweithredol (Tîm Arweinyddiaeth)	Cynhaliwyd adolygiad o'r gwaith a gyflawnwyd gan y Cyngor ac mae cofnod o'r gwersi a ddysgwyd wedi cael ei gynhyrchu a'i drafod gan y Tîm Arweinyddiaeth. Rhywbeth i'w ystyried pe byddai pandemig arall yn y dyfodol
5. Cwblhau ymarfer mapio sicrwydd ar gyfer y Cyngor	Trawsnewid / Adnoddau	Cychwynnwyd ar y gwaith mapio sicrwydd yn ystod y flwyddyn, fodd bynnag bydd rhaid cwblhau gwaith bellach yn ystod 2023/24 yn cynnwys cynnal trafodaethau ag uwch swyddogion ac aelodau staff perthnasol.

Materion Llywodraethiant a Nodwyd yn 2022/23

Ni nodwyd unrhyw faterion llywodraethiant sylweddol ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2023. Fodd bynnag, nodwyd y materion Llywodraethiant a ganlyn yn yr asesiad a byddant yn cael sylw yn 2023/24.

Materion llywodraethu wedi'u nodi	**Camau a nodwyd i fynd i'r afael â gwendidau**	**Swyddog / Gwasanaeth / Bwrdd Arweiniol**	**Beth fydd yn digwydd os na chyflawnir y rhain?**	**Erbyn pryd**
1. Rhaid i'r Cyngor adolygu a diwygio'r Cerdyn Sgorio Corfforaethol yn dilyn mabwysiadu Cynllun Newydd y Cyngor ar gyfer 2023-2028	• Adolygu a diwygio'r cerdyn sgorio corfforaethol i nodi dangosyddion perthnasol a'u blaenoriaethu er mwyn eu tracio a'u rheoli yn ystod cyfnod y weinyddiaeth bresennol.	Trawsnewid	• Anawsterau wrth fonitro sut y caiff Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028 ei gyflawni • Fe all arwain at ddiffyg cyfeiriad strategol • Fe all rwystro penderfyniadau a rheoli perfformiad effeithiol	Mawrth 2024

Materion llywodraethu wedi'u nodi	Camau a nodwyd i fynd i'r afael â gwendidau	Swyddog / Gwasanaeth / Bwrdd Arweiniol	Beth fydd yn digwydd os na chyflawnir y rhain?	Erbyn pryd
2. Rhoi materion yn ymwneud â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ar waith yn briodol	• Adolygu a diwygio'r broses adolygu gwasanaeth a gwneud yn siŵr ei fod yn cyd-fynd â disgwyliadau'r Hunanasesiad Corfforaethol • Cwblhau'r broses o baratoi a mabwysiadu Strategaeth Cyfranogi • Darparu hyfforddiant a chanllawiau i swyddogion ar y Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol	Trawsnewid Swyddog Monitro / Busnes y Cyngor	• Fe all methiant i gydymffurfio olygu craffu pellach gan Lywodraeth Cymru a cholli'n henw da • Methu parhau i wella perfformiad y Cyngor • Ni fydd modd gweld pa welliannau sydd eu hangen o ran darparu gwasanaeth • Fe all arwain at benderfyniadau anwybodus neu fynd tu hwnt i awdurdod cyfreithiol • Risgiau cyfreithiol ac i enw da'r cyngor a pheryglu arferion llywodraethu	Mawrth 2024
3. Diweddaru fframwaith rheoli risg y Cyngor	• Mabwysiadu fframwaith rheoli risg newydd a sicrhau y glynir ato	Adnoddau	• Dod i gysylltiad â mwy o risgiau a gwendidau • Colledion ariannol, rhwymedigaethau cyfreithiol, colli ymddiriedaeth y cyhoedd a heriau o ran cwrdd ag amcanion strategol	Mawrth 2024
4. Mae'r Cyngor angen nodi ei wariant cyfalaf yn unol â Chynllun newydd y Cyngor	• Datblygu a mabwysiadu strategaeth gyfalaf ar gfer y Cyngor sy'n cyd-fynd â Chynllun newydd y Cyngor (2023-28)	Prif Weithredwr	• Methu blaenoriaethu gwariant cyfalaf yn strategol	Mawrth 2024
5. Nid yw'r Cyngor yn mapio ei ffynonellau sicrwydd ar hyn o bryd	• Cwblhau ymarfer mapio sicrwydd ar gyfer y Cyngor	Trawsnewid / Adnoddau	• Problemau llywodraethu posib heb eu nodi • Methu gwella perfformiad y Cyngor yn barhaus • Methiant bosib o ran y gwasanaeth • Darpariaeth sicrwydd annigonol neu wedi'i ddyblygu	Mawrth 2024

Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rydym wedi ein cynghori ar oblygiadau canlyniad yr adolygiad o effeithlonrwydd y fframwaith llywodraethu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a bod y trefniadau yn parhau i gael eu hystyried fel rhai sy'n addas i bwrpas yn gyson â'r fframwaith llywodraethu. Mae'r meysydd sydd wedi cael sylw a'r rhai sydd i'w trafod yn benodol trwy weithredu o'r newydd wedi eu hamlinellu yn y ddogfen.

Rydym yn bwriadu cymryd camau priodol i ymdrin â'r gwendidau hyn a'r rhai eraill a nodwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac i wella ymhellach ein trefniadau llywodraethu a sicrwydd yn y flwyddyn sydd i ddod. Fe fyddwn yn monitro gweithrediad y gwelliannau trwy'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Ar ran Cyngor Sir Ynys Môn

[redacted]

Llinos Medi
Arweinydd y Cyngor
19 Rhagfyr 2023

[redacted]

Dylan Williams
Prif Weithredwr
19 Rhagfyr 2023

Atodiad 1

Côd Rheolaeth Ariannol CIPFA (2019)

Mae Côd Rheolaeth Ariannol CIPFA wedi'i gynllunio i gefnogi arfer da yn y maes rheolaeth ariannol ac i gynorthwyo awdurdodau lleol i ddangos eu cynaliadwyedd ariannol. Nid yw'r Côd yn rhagnodol ac mae'n seiliedig ar chwe egwyddor sydd wedi eu cefnogi gan safonau penodol yr ystyrir eu bod yn angenrheidiol i sicrhau gwytnwch ariannol parhaus Awdurdodau Lleol. Y chwe egwyddor rheolaeth ariannol sy'n sail i'r Côd yw:

- Arweinyddiaeth
- Atebolrwydd
- Tryloywder
- Safonau Proffesiynol
- Sicrwydd
- Cynaliadwyedd

Trosir y chwe egwyddor yn ddwy ar bymtheg o safonau Rheolaeth Ariannol (FM) (a ddynodir o A-Q), wedi'u grwpio'n saith adran. Roedd yn ofynnol i bob awdurdod lleol ddangos cydymffurfiaeth lawn â'r Cod erbyn 31 Mawrth 2022.

Yn dilyn archwiliad mewnol o cydymffurfiaeth y Cyngor gyda'r cod yn Ebrill 2020, cynhaliwyd archwiliad pellach ar Wydnwch Ariannol ym mis Tachwedd 2022 i geisio ateb y cwestiwn a ganlyn: A oes gan y Cyngor drefniadau digonol ar waith i reoli goblygiadau'r toriadau ariannol gwirioneddol i sicrhau y gall barhau i gyflawni ei flaenoriaethau a darparu gwasanaethau o ansawdd?

Dywed yr adroddiad:

> **"Daeth ein harchwiliad i'r casgliad bod gan y Cyngor fframwaith o fesurau rheoli effeithiol ar gyfer rheoli goblygiadau'r toriadau ariannol gwirioneddol, a hynny o fewn cwmpas ei reolaeth. Er hyn, mae'n amlwg bod y Cyngor yn wynebu penderfyniadau anodd dros y ddwy flynedd nesaf oherwydd yr hinsawdd economaidd heriol ac anrhagweladwy sydd ohoni.**

Codwyd un 'Mater/Risg', a oedd angen sylw rheolwyr er mwyn cryfhau'r trefniadau yn y maes hwn a chytunwyd ar gynllun gweithredu gyda'r rheolwyr.

Materion Llywodraethu Sylweddol

Daeth ein hadroddiad Archwilio Mewnol ein hunain ar gyfer 2022/23 i'r casgliad canlynol –

> ***"Am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023, barn y Pennaeth Archwilio a Risg yng Nghyngor Sir Ynys Môn yw bod gan y sefydliad fframwaith digonol ac effeithiol ar gyfer rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth fewnol.***
>
> ***Er nad ydw i'n ystyried unrhyw feysydd o bryder corfforaethol, mae angen cyflwyno neu wella rheolaethau mewnol mewn rhai meysydd er mwyn sicrhau bod amcanion yn cael eu cyflawni, a'u bod yn cael eu monitro.***
>
> ***Nid oes unrhyw amodau ar y farn hon.."***